

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. štev. „ 0.10

Štev. 34. V LJUBLJANI, dne 26. julija 1907. Leto II.

Upravištvo »Naše Moči« vljudno opozarja one naročnike, ki dosedaj še niso naročnine poslali, da storijo čimprej, ker ima tudi upravištvo velike stroške z izdajanjem lista, katerega bodočnost je odvisna le od tega, da spolnijo vsi naročniki svojo dolžnost. Prosimo torej vljudno!

Vrhiško delavstvo.

Z Vrhnike nam piše delavec:

Sprejmite, dragi tovariši in somišljeniki, širni domovine, nekoliko vrstic iz našega trga, ter izvedite, da tudi na Vrhniki delavcem ni posuta življenja steza z mehkim cvetjem, marveč z robatim kamenjem, preko katerega se more le s težavo naprej. Delavska plača je v primerj z veliko draginjo živila, ki pa se je zadnji čas še povišala, res premajhna. Želeti bi bilo, da bi gospodje podjetniki to vzeli v poštev ter plačo primerno zvišali.

Naši socialni demokratje so ustanovili dne 7. julija svoje delavsko izobraževalno društvo, za katero strastno agitirajo. Naravnost nasilen pa je neki rdeči generalček, kateri trobi mladim nerazsodnim delavcem, da se bodo delavske razmere na Vrhniki tedaj izboljšale, ko bo imelo socialno demokratično društvo 300 zavodnih članov, sicer pa bo še vedno slabše. Ti rdeči modrijani imajo sebe za silno pametne, oni pa, ki slepo verujejo njihovim neumnostim so, po njih mnenju, izobraženi, četudi ne znajo in ne vedo družega, kakor kimati njihovim budalostim. Vsi katoliško misleči ljudje so jim tepci. Kako se pa ljudstvo izobrazijo, v socialno-demokratičnih društvih, nam jasno kaže pobalinski nastop podivjane socialnodemokratične druhalje v Idriji, ob priliki blagoslovljenja nove zastave »Katoliške delavske družbe«. Zato pa proč od takih društev! Saj se mora gnusiti taka podivjanost vsakemu, ki ima le trohico zdravega razuma in trezne razsodnosti. Proč pa tudi

Ivo Česnik.

Dogodba iz noči.

Ne mislite, da bom napisal kaj veselega ali zaljubljenega. Dogodbe iz noči so navadno zaljubljene, a ta ni. V sreči mi kipi jeza in malo žolča moram zlit na besede. Potem vem, da bom laglje dihal opojni duh nageljnov, ki stoje pred menoj v vazi. Tudi z zadovoljstvom jih bom duhal, čeprav jih ni utrgala dekletova roka. Naposled je to tudi vseeno. Glavno je, da nageljni dehte in jih imam (az rad, naj bodo rdeči ali beli).

Tako se je zgodilo tisto noč, da so sedeli zbrani gostje okrog štirivoglate, z belim prtom

s smrdljivimi cunjami pod imenom »Rdeči Prapor« in »Naprej«, katere vsiljujejo po tovarnah, delavnicah in kjer jim je to sploh mogoče. Gostilničarji, ki so svoj čas prepuščali svoje prostore socialnim demokratom, da so v njih imeli svoja zborovanja, se sedaj pritožujejo, da se ljudstvo ogiblje njihovih gostilen. Prav je tako! Saj imamo gostilen na izbiro, da se lahko ravnamo po geslu: Svoji k svojim!

ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE.

Jubilejski odsek v državnem zboru se je posvetoval 24. t. m. o dr. Luegerjevem predlogu glede na ustanovo za starostno preskrbo. Dr. Lueger je predlagal postaviti o ustanovitvi državne ustanove za osnovno glavnicu starostnega in invaliditetnega zavarovanja v večni spomin 60-letnega jubileja njegovega veličanstva cesarja Franc Jožefa I., ki naj se glasi: V soglasju obeh zbornic državnega zbora določam: Člen I.: V večni spomin 60-letnega vladarskega jubileja njegovega veličanstva cesarja, ustanovi država ustanovo 100.000.000 kion za nameravano splošno starostno in invaliditetno zavarovanje. Člen II.: Podrobna določila o splošnem starostnem in invaliditetnem zavarovanju se morajo ustavnim potem izdelati že letos ali pa prihodnje leto. Po daljši razpravi se je odobrila dr. Luegerjev predlog z vsemi glasovi proti socialnodemokratskim glasovom.

DELO ZA DELAVSTVO.

Naš odgovorni urednik, državni poslanec Jožef Gostinčar pridno dela za delavstvo. To dokazujejo predlogi, ki jih vlaga. Pri tem pa prav nič ne zanemarija svojega volivnega okraja. Omenjamo le, da je stavil predlog za železniško zvezo z Idrijo in pa nujni predlog za podporo po toči oškodovanim posestnikom v črnovrški občini in po raznih krajih vrhiškega sodniškega okraja. To smo hoteli danes pribiti. Delavstvo se lahko s popolnim zaupanjem obrača na delavskega zastopnika S. L. S. Objavljamo danes Gosstičarjev predlog glede na znižane vozne za državno delavstvo in pa spomenico poljedelskemu ministru glede na gozdno delavstvo v Idriji in okolici.

Predlog poslanca Gostinčarja in tovarišev o ugodnostih glede na železniške voznje za drž. sluge in za delavce in delavke po državnih podjetjih.

Državni sluge, delavci in delavke po vseh državnih podjetjih razven železniških delavcev, nimajo nikakih ugodnosti ob železniških voznjah, kakršne imajo uradniki.

Državni sluge in delavci, kakor tudi delavke, osobito po tobačnih tvornicah, so ravno tako vezani nasproti državi, kakor uradniki, da izpolnjujejo svojo dolžnost.

Socialno stanje državnih slug in delavcev je jako slabo. Plače komaj zadostujejo za življenje, kljub temu morajo pa, če se vozijo po železnici, ti ubožci, ki služijo državi, plačati polno vožno pristojbino, ko ima deželni predsednik znižano pristojbino.

Po službenih naporih, zaradi slabih stanovanj in vsled nezadostne hrane nastanejo v teh kategorijah državnih uslužbencev zelo pogosto nevarne bolezni, osobito jetika.

Da se to zlo vsaj deloma odpravi, morali bi napravljati ti ljudje v svojem prostem času izlete v zračno čiste pokrajine, a te zdravstvene izlete precej visoka železniška pristojbina jako otežkuje in mnogokrat onemogočuje.

Glede na navedene razloge predlagajo podpisani:

Visoka zbornica skleni:

Vlada se pozivlja, da zagotovi vsem državnim in v drž. podjetjih se nahajajočim slugam, delavcem in delavkam postavno ugodnost pri voznjah na železnicah, ki bodi enaka ugodnosti državnih uradnikov in naj tozadevni zakonski načrt prej ko mogoče predloži visoki zbornici.

Jožef Gostinčar, dr. Benkovič, dr. Gregorčič, Jaklič, Pogačnik, Šuklje, dr. Žitnik, Roškar, dr. Šusteršič, dr. Hočevar, dr. Krek, Šramek, Pillich, Pišek, Grafenauer, Zaruba, Fr. Demšar, dr. Myslivec, Kuhnika, dr. Korošec, Povše.

Spomenica v zadevi delavcev v c. kr. erariških gozdih v Idriji in okolici nj. ekselenciji gospodu poljedelskemu ministru.

Erarični gozdni delavci pri Idriji žive v jako slabih razmerah. Njihove plače presegajo komaj 1K 60 v na dan. Absolutno nemogoče je, da bi s tako majhnimi plačami mogli izhajati delavci, ne da bi stradali. Zadostno zvišanje plače je zato nujno potrebno, osobito, ker imajo ti delavci zelo težko in nevarno delo. Delavci želijo, da se sprejmejo na delo v prvi vrsti njihovi sinovi, da zamorejo pomagati doma svojim starišem in da niso prisiljeni iskati si kruha v daljni tujini.

Opravičena želja delavcev je, da se po zadovoljivem petletnem službovanju stabilno nastavijo z vsemi bonifikacijami (dobrotami) starostne preskrbe in preskrbe vdov in sirot.

Navedene želje teh delavcev so gotovo opravičene v draginji življenjskih potrebščin in pa v nevarnem načinu njihovega dela.

pogrnjene mize. A prti je bil že zamazan in polit od kraškega terana. Tudi tla so bila opljuvana, kot bi sedeli v sobi najzakotnejši kmetije ali pa žganjarji iz Vodmaškega predmestja.

Šest jih je bilo, gospod sodnik, častiti! V moč z dolgo, veličastno brado, da bi si človek mislil: »Glej, Abraham sedi tam in pobožno misli na zveličavne stvari!« Tudi postava je bila dolga, oči žive in sive, čelo visoko in dostojanstveno, kot čelo učenega filozofa iz preteklega stoletja.

Zraven njega je gledal v poln kozarec mogočni gospod notar s ščipalnikom na nosu in širokimi čeljustimi. Na nasprotni strani sta se veselila ponosno, da smeta sedeti v tako do-

stojanstveni družbi, učitelj Sušec, dolg, suh človek, da bi ga prelomil na kolenu, in njegov tovariš Mali, majhen, navdušen človek, ki bi ga lahko vtaknil v žep. Na enem koncu se je igrala emancipirana učiteljica pl. X. z drobno cigareto, n'ej nasproti se je gugal na stolu dostojen človek Tomaž, pisar pri gospodu notarju. Milost je našel pri visoki gospodi, da ga je sprejela v svojo družbo. Bil je do ušes zaljubljen v velenčeno gospodično učiteljico. A ne vem, če se je zaljubil v njeno suha izpita lica ali v njeno neokretno postavo ali v njen aektiran ponos ali pusto, neumno govorico.

(Dalje.)

Vaša ekselencija se nujno naproša, da se vpoštevajo navedene želje in da se ubogim delavcem zagotovi človeška eksistenca (obstanek).

Dunaj, dne 18. julija 1907.

Jožef Gostinčar, drž. poslanec.

Z lastnimi močmi.

V nedeljo, dne 28. julija, v Dob! Prihodnjo nedeljo, dne 28. julija, poleti deputacija »Slov. kršč. soc. zveze« z zastavo k blagoslovljenju zastave izobraževalnega društva v Dobu. Odhod iz Ljubljane s kamniškim vlakom ob 7 uri 28 minut zjutraj do Domžal, potem pol ure peš do Doba. Nazaj grede si ogledamo Domžale. Tovariši delavci in tovarišice delavke pridružite se! Na svidenje v nedeljo zjutraj ob 7. uri 28 minut na državnem kolodvoru v Šiški. Tudi prijatelji kolesarji naj se vzdignejo.

Iz Vevč. Dne 15. julija je padel stari delavec Tolmajnar v vodo, ko je nabiral na bregu travo za zajce. Neki fant je to videl in je začel upiti, nakar je prišel naš sedanji ravnatelj Foh, ki je ne da bi premišljeval, skočil v vodo za delavcem in ko je pritekel še neki drugi delavec Fležar, sta rešila Tolmajnarja gotove smrti. Pripomnimo še, da je Tolmajnar že nekaj let sem po eni strani mrtvouden. Tem težja je bila rešitev. Tolmajnar dobi v kratkem zaslužno svetinjo, ker kmalu dosluži 40 leto naši tvornici. Delavstvo čuti, da je dolžno izraziti gospodu ravnatelju svojo zahvalo za njegov junaški čin. Bog živi človekoljubnega ravnatelja še mnogo let. Odbor »Krščansko-socialnega strokovnega društva v Vevčah, dne 19. julija 1907. Anton Jeriha, predsednik.

Vevče. V nedeljo, dne 18. t. m. ob polu 4. popoldne v »Društvenem domu« javni, ljudski shod.

Občni zbor K. S. Z. bode 25. avgusta na Jesenicah. Spored še objavimo.

Na Jesenicah bo dne 28. t. m. ob dveh popoldne posvetovanje o delavski starostni preiskrbi, ki se ga udeleži tudi državni poslanec Jos. Gostinčar. Ob štirih bo javen shod v novem »Društvenem domu«.

Kršč. soc. tob. delavska organizacija. Naši socialni demokratje so vendar samo liberalci brez fraka. Ljudske in delavske zadeve so jim mnogo manj mar, nego podpora frakarskemu liberalizmu. To so pokazali pri ljubljanskih volitvah; to so izpričali zopet pri idrijski delavski slavnosti; prav posebno se pa kaže ta njihova lasnost v tem, da so se tudi oni spravili nad Gostinčarja. V »Tobačnem delavcu« lažejo, da je dr. Korošec kot podnačelnik »Slov. kluba« zabranil Gostinčarju, da ni odgovarjal Hribarju. Lopov, ki je to pisal, naj vzame na znanje, da je dr. Korošec sam posredoval pri predsedniku, da bi dobil Gostinčar besedo k stvarnem popravku. Toda ni je dobil, ker bi se bil moral po pravilniku med Hribarjevim govorom oglasiti k besedi. Proti pravilniku pa tudi Gostinčar nič ne more, kakor tudi dr. Adler ne. Naj molči lažnjivec v »Tobačnem delavcu« o takih stvareh, sicer mu bomo vsak slučaj sproti opisali, ko socialnodemokratski voditelji svoje pristaše takorekoč iz grda spravljajo iz zbornice, da jim ne delajo škandalov. Sram bodi vse delavce, ki v roke primejo tak list, kateri o delavskem poslancu Gostinčarju tidi, da samo vodo donaša svojim tovarišem. V tem kratkem času je Gostinčar že s svojimi predlogi, interpelacijami in zasebnim posredovanjem več dosegel, kot naši lopovski liberalci brez fraka ves čas svojega kričanja.

Laži »Tobačnega delavca«. Ni res, kar piše »Tobačni delavec«, da morajo podružnice same skrbeti za podpore, pač pa ravno nasprotno. Z novim letom je prevzelo osrednje vodstvo vso skrb za izplačevanje. Kršč. »Tob. del.« pa je prinesel meseca majnika polletni račun. Obrekovalci, preje se natančno informirajte. Naši člani dobro vedo, koliko podpore se jim je že izplačalo, in to nam zadostuje. Nam je za resno delo, ne pa za prazno pisarenje, ki nima nikakih koristi za delavstvo.

Pomilovalen smeh nam je šel preko usten, ko smo prečitali nekaj člankov v zadnjem »Tobačnem delavcu«. Ko bi jih mi tako dobro ne poznali, bi si res mislili, da so edino le oni pravi osrečevalci trpečega človeštva. Toda žal, ti ljudje ostanejo vedno le pri besedah, njih delanja pa se kažejo popolnoma v drugačni luči. Da, da, kritikuje se lahko, a delati in žrtvovati se nesebično, tega pa bržkone naši nasprotniki ne razumejo. Nastopati mogočno in bahato, poniževati in zaničevati naše somišljenike in sploh vse, kar se vam ne vkloni, to znate v

tem ste menda nedosegliivi, da bi pa vsaj enkrat pomedli pred svojim pragom, to vam pa v vaši nadutosti ne pride na misel. Da napadate »Zvezo kršč. tob. delavstva« se nam pač čudno ne zdi, kajti dobro vemo, da vam je trn v peti, ker si s svojim poštenim delovanjem pridobiva vedno večje simpatije delavstva. Naši ljudje, dasi jih smatrate za zabite, so pač toliko razsodni, da hitro spoznajo, kateri so njih pravi prijatelji in kateri le navidezni, le na papirju, v praznih besedah. Naj vas torej ne vznemirja delovanje naše zveze, ker ona izpolnjuje natančno svoja pravila, svetujemo pa vam, da jih izpolnjujete tudi vi! Obljubljati in obetati je lahko, a izpolniti? Ker imate, kakor pravite, tako zasigurano blagajno, zakaj pa ne izplačate vse, kar obetate? Bahate in samo bahate, toda prosimo vas, pokažite nam vendar svoje uspehe! Ko bi bili res tako vsemogočni in vplivni kakor se delate, imeli bi brez dvoma veliko večino delavstva za seboj, tako pa tava le bore malo zaslepljenec za vami, ki še ti večinoma ne vedo za kaj se pravzaprav gre. Le obrekujte in izmišljajte se kolikor se vam poljubi, zbegali nas ne boste, predobro vas poznamo. — Hodili bomo z mirno vestjo svojo pot naprej, ne meneč se za vas in vašo podla očitjanja. S poštenim delom in nesebično požrtvovalnostjo pojdemo v boj za naše pravice in uspeh bo gotov.

Opozarjamo na predlog državnega poslanca Gostinčarja o zahtevi za znižane vožnje tudi tobačnemu delavstvu. Omenjamo da je naše »Podporno društvo« stavilo v lanski svoji spomenici med drugim tudi to zahtevo. Soc. demokratje naj upijejo, naš državni poslanec Gostinčar pa dela in se zmeni za njihovo bevskanje toliko, kolikor za predpredlanski sneg.

Prometna zveza.

Občni zbor železniške zavarovalnice glede na nezgode se je vršil 15. junija. Vodil ga je načelnik dvorni svetnik Adolf Kausler in naznani, da prejšnji načelnik, sekčni načelnik dr. Zehetner ni hotel več prevzeti načelniškega mesta. Dr. Zehetner je pripadal načelništvu 18 let in je veliko storil za zavod. Po dovršenem sporu se je sestavil odbor sledeče: Načelnik dvorni svetnik Kausler, prvi načelnikov namestnik dr. Herman, drugi Tantsin, odborniki so: sekčni svetnik dr. Pollak, generalni inšpektor vladni svetnik Microys, ravnatelj vladni svetnik Hallama in železničarja Decker in Wabitsch.

Vprašanje o novih kurilnicah. Glede na kurilnice v obljudenih krajih in dosedanji način nič kaj posebno priporočljiv. Dimovi oblaki se ti razprostirajo in zakužujejo ozračje. Da bi se pa gradile kurilnice kdosi gavedi kako daleč proč od postaj na samem, pa zopet nikakor ne gre, ker bi vožnja praznih lokomotiv precej stala. Zato je pa nujno potrebno, da se prično tudi pri nas graditi take kurilnice, kakoršne grade v inozemstvu in osobito v Nemčiji. Po posebni konstrukciji bi se morali zbirati plini in dim, ki bi se odvajali v visokem dimniku, takem, kakoršne imajo po tvornicah.

Zavarovanje glede na bolezen, nezgode, na starost in glede na invalidnost je pri nas še v otročjih povojih. Zato so stavili poslanci Steiner, Kunschak in drugi v državnem zboru sledeči hvalevredni predlog: Avstrijsko delavstvo je z zadovoljstvom pozdravilo obljubo prestolnega govora na preosnovno bolniškega in pa zavarovanja o nezgodah, kakor tudi o uvedbi splošnega starostnega in invaliditetnega zavarovanja. Izmed najnujnejših nalog nove ljudske zbornice so pač, da se odpravijo pomanjkljivosti naše socialno-politične postavodaje z ozirom na bolniško in zavarovanje o nezgodah. Velika napaka je bila, ker se niso upali proglasiti bolniškega zavarovanja za javno inštitucijo. Tudi glede na zavarovanje o nezgodah je mnogo pritožb. Postopanje je zvezano z raznimi okoliščinami, preomejen je krog opravičencev, prispevki previsoki. Kljub temu izkazujejo zavodi primanjkljaje. V nadaljnjem predlogu se dokazuje nujna potreba splošnega starostnega zavarovanja. Končno se pozivlja vlada, naj predloži predloge o preosnovi bolniškega in zavarovanja o nezgodah in predloge o uvedbi starostnega zavarovanja.

Izpremembe o postavi glede na nezgode zahtevajo kršč. soc. sledeče izpremembe: Zavarovani morajo biti za nezgode vsi uslužbenci po železnicah. Odpravi naj se V. odstavek člena VIII. postave z dne 20. julija 1894. Vsi železniški uslužbenci morajo imeti pravico v slučaju nezgode do $\frac{2}{3}$ rente in ob trajnem hiranju do 120 odstotne polne letne plače. Svoji

naj imajo pravico do dvakratne sedanje rente. niti zdravstveno stanje ponesrečenčevu, Renta aktivnih uslužbencev se sme izpremeniti le, ako se izpremeni zdravstveno stanje ponesrečenčevu, ne pa, če morebiti ponesrečenec kaj zasluži. Trajno priznana renta se uslužbencu ne sme znižati, ako je vpokojen. Če si nasprotujeta dve zdravniški izpovedbi, naj bo veljavna ona, ki je za poškodovanca mgodnejša. Izpremene naj se razsodišča. Proti razsodbam razsodišča naj se dovoli priziv na najvišje sodišče.

Južna železnica gradi na Dunaju novo blagovno skladišče, kjer se bo sprejemalo in odpravljalo le blago, namenjeno v Trst, oziroma ki pride iz Trsta na Dunaj.

Ker se izjavlja želja, da bi razpravljali v našem listu o postavi glede na nezgode, smo sklenili, da hočemo pričeti v kratkem objavljati v našem listu razlago te postave.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Glede na slavnost ob priliki blagoslovljenja zastave »Kaoliške delavske družbe« poroča glasilo lažnjivega kljukca »Naprej« kako da so rdečkarji dostojno demonstrirali in da se je njih hladnokrvnosti le čuditi. (Njih hladnokrvnost ima sodnija sedaj v rokah.) Poroča dalje ta lažiljub, da se je opoldne udeležilo obhoda po mestu nekaj penzionistov, 10 rudarjev in trije obrtniki. Kdo bi se temu poročilu ne smejal! Da socialni demokratje vsako neumnost iz »Napreja« z respektom povzijejo, nam je znano, toda ako jim po tem poročilu ne postane slabo v želodcu, potem jim ni pomagati.

Dostojnost socialno-demokratsko-liberalne stranke pokazala se je ob tej priliki resnično v pravi luči. Pripeljal je namreč Kristan tolpo surovežev z geružem napojenih. Med petjem dal jim je general Kristan poziv: »Dol s klerikalizmom!«, na kar je rdeča druhal soglasno z liberalno bando pričela tuliti, žvižgati, lajati ter na vse mogoče načine dokazovati svojo izobraženost. To inteligentno delo ponavljala je banda ves čas med serenado.

Hladnokrvnost socijev pokazala se je potem, ko je bila serenada končana ter so se pevec z godbo na čelu podali v svoje društvene prostore. Drvile so se te pijane socialne hijene za mirnimi ljudmi pred društvene prostore ter ondi zopet z lajanjem, žvižganjem, pljuvanjem v ljudi in enakimi čednostnimi deli dokazovale, koliko olike so se navadile pri Kristanovih sobotnih diskuzijah.

Uspeh te dostojne demonstracije in hladnokrvnega nastopa Kristan-Julčeta pa bode prav gotovo za socialno-demokratsko in liberalno stranko kar najsijajnejši, kajti v Idriji ne bi se potrudil pristopiti k stranki, ki ima tako inteligentne, olikane, dostojne in mirne pristaše, ki so že zdavnaj zaslužili, da se jih izbacne iz človeške družbe ter se jih pošlje k opicam, iz katerih, trdijo, da so izšli.

Kako so inteligentni in organizirani ti ljudje, ali kakor jih je po pravici imenoval g. dr. Krek, »ciganska tolpa«, kazali so s svojim obnašanjem tudi drugi dan tujim gostom, da se bode daleč naokrog vedelo, kakšni so idrijski liberalci in mokračji. Častitamo g. državnemu poslancu Hribarju, ko ima tako izobraženstvo za seboj.

Žetev klerikalne stranke pa bode po tej demonstraciji brez dvoma prav dobra, kajti, kdor ima še količkar razuma, olike in časti v sebi, obrnil bode hrbet socialno-demokratski in liberalni stranki ter stopil v vrsto mirnih, v resnici dostojnih in za pošteno delo za ljudstvo in delavstvo vnetih mož. Tako sta torej Antekristan in njega dosedanji brat Julče za našo stranko le agitrala ter pripomogla, da smo zopet dober korak bližje našemu cilju in smrti socialno-demokratske in liberalne stranke v Idriji. Zato bodi tem potom vsem, ki so k temu kaj pripomogli, posebno pa še Kristanu in našemu Buffalo-Bill-Novaku izrečena prav prisrčna zahvala. Na svidenje!

Za železniško zvezo z Idrijo je vložil državni poslanec Jožef Gostinčar v državnem zboru predlog. Upamo, da dobimo po njegovem posredovanju, kar so nam vedno obetali ob volitvah liberalci, ki seveda niso za to storili ničesar, ker ta rod sicer veliko upije, a ne stori pa ničesar.

Idrija. Idrijsko gozdno delavstvo opozarjamo na spomenico, ki jo je vložil glede na njihove zahteve državni poslanec Gostinčar poljedelskemu ministru in jo objavljamo na drugem mestu.

Iz Idrije se nam piše: Pri nas je strašanska konkurenca, kjer se gre za kak vinar zaslužiti, kjer je kako delo dano na zniževalno dražbo, tam so prvi socialni demokratje, da znižujejo ceno delu toliko časa, da zadnji mora delati skoraj zastoj, povsod pa vpijejo, kako da se potegujejo za povišanje delavskih plač. Zadnji čas so se pokazali tile mokraški konkurentje tudi v družbi godcev. Dne 13. t. m. zvečer, ko je napravila »Katoliška delavska družba« kumici njene zastave blag. gospej Albini Trevnovi, podoknico s petjem in godbo, je nastopilo namreč novo godbeno društvo v prvič, a že takrat z veliko konkurenco, dasi že prvo godbeno društvo ne zaračuni preoderuško, kjer ga kdo potrebuje. Vendar drugo godbeno društvo piška čudovito poceni. Tile godci so namreč piskali dne 13. t. m. zvečer dve uri in 14. dopoldan eno uro, popoldne pa šest ur, in za vse to so prejeli le vsak po eno krono, in so bili zadovoljni. Da se pa komu ne bode zdelo čudno, moramo povedati, da je dobilo imenovano društvo godala zastoj, ker piščalke je menda podaril Tinče pred šolo in kravje zvonce so podedovali po dr. Ferjančiču. Priporočamo tole godbo socialnim demokratom za prvi majnik, da ne bo treba nabirati posebej na veselici za godbo. Čudimo se pa, da Tinče ni povabil svojega brata z Vojskega, oziroma iz Spodnje Idrije, da bi prišel tudi on s svojimi orgljicami gost, s katerimi gode po gostilnah in ako nočejo fantje plesati, pleše pa tudi sam in gode. Zdi se nam, da bi bil tudi on prav primeren član tega godbenega društva.

Devica Marija Polje. Sodnija je govorila in naš kočijaž je prišel v neprijetne škripce. Govoril ni sicer mož nič novega, mlatil je le staro slamo, a prišel je le med kolesa, ko je govoril stvari, ki jih ne more odobravati, kdor ni prijatelj proste ljubezni. In sicer si je privoščil g. Gehauarja in pa postreščkinjo Kralič. In g. Gehauar je tožil kočijaža in kočijažu so prisodili v Ljubljani osem dni prosto stanovanje s hrano. Postreščkinja Kralič je pa tožila kočijaževo ženo, ki ji je pa ljubljanska gospoda prisodila entedenske počitnice v krasni ljubljanski novožabjaški palači. Govorica ta je precej stara in zamazana in ne verujemo, da se bo kljub temu oprala.

Na Koroški Beli praznovala se je v nedeljo dne 21. t. m. desetletnica obstanka »Prostovoljne požarne brambre Koroška Bela«. Da se pa desetletnica tembolj slovesno praznuje, nabavile si je društvo s pomočjo radovoljnih prispevkov novo zastavo, katera je ena najlepših zastav požarnih bramb. Ob 9. uri dopoldne, oziroma ob 9. uri 40 min. dop., bil je sijajen sprejem gostov, t. j. tujih društev. Razun domačega društva bila so zastavljena še sledeča: Tovarniško gasilno društvo »Javornik«; tov. gasilno društvo »Sava«; Jesenice (z zastavo); Hrušica; Dovje (z zastavo); Kranjska gora; Dobrava; Gorje (z zastavo); Bléd; Grad (z zastavo); Radoljica (z zastavo) in Mošnje; toraj skupaj z dom. društvom 12. Pred sv. mašo pripela so dekleta s Koroške Bele vsem požarnim brambovcem na prsa šopke. Po sv. maši bilo je slovesno blagoslovljenje nove zastave; čast botre nove zastave doletela je gospodično Heleno Potočnik, sestro našega vrlega g. župana. Zabijanja žeblice udeležili so se vsi gg. načelniki požarnih bramb, kot zastopniki svojih društev. Nato govoril je domači čast. gosp. župnik Košir zbranim društvom v ganljivih besedah o pomenu zastav in gasilnih društev ter jim priporočal medsebojno kolegialnost in vzajemnost. Pri tej priliki prejela sta tudi dva še živeča ustanovitelja požarne brambre »Koroška Bela« častne diplome in sicer Andrej Noč (po domače Lederer) in Josip Vidic (po domače Kolinar); nakar se je zastava dvignila in izročila sedanjemu zastavonoši gosp. Erlih Antonu (po domače Maričnik). Na krasni zastavi bleskečejo se besede važnega pomena: »Bogu v čast, bližnjemu v korist«. Nato so se vse navzoče zastave z novo zastavo pobratile. S trikratnimi živio-klici zaključilo se je cerkveno blagoslovljanje, nakar so društva s »Savsko tovarniško godbo« na čelu odkorakala k skupnemu obedu na vrt g. Josipa Rozman. Popoldan je bil koncert, srečolov, šaljiva pošta itd. Šele pozno na večer odpeljala so se posamezna društva; bližnja z vozovi, daljna z vlakom. — Omeniti se mora še tudi, da so se za nabiranje prostovoljnih darov potrudili gg. Frančiška Rozman in Minca Smolej (Braucelnova). Plapolaj in vihraj torej krasna zastava: Bogu v čast in bližnjemu v korist! — »Na pomoč«.

Iz Št. Jakoba v Slov. gor. dne 18. jul. 1907. Libi Pjeter v Pernicah! Marem Ti niki noviga pisat od Sv. Jakopa, ku mi tau ke gre! Vaiš,

libi Pjeter, tau pri nas je biu laip haic te ku smo Malikin gaud obhajali! Vsi, ki feintamo fardoški roufank smo te bratovščino pijli. Tau je siedo tihi maraut Matija, ki sn ga hteu jaz met za rihtarja, de bi jas bi te njegov šribar. Biu je tam globoko za mizo tij abecedar Toune z Nadobudnim. Vsi smo pridno pa fiisik segali v slede in štrenkali z glaški! Pauleg pa smo za kratki cajt poslišali kroufasto musigo in se čidili, da tikau laipo pouje. Ponižni moj predrepnik Nande je brénku na vlegen zeto harfo in požiru sline ker za polič in prežlče še naj prijšu cajt. Klupautek nam je odganjo sitne mihe, ki mi najso belé po mauti ži na S. ofceti. Liko sn skoz okno či bi še belau ke grehlaniga zadi, pa vajš, — ta debela djekla je v kifinji zajndrila — da vse požeremo, je pa damo prazne tálare lizat: »Martram se sama po grinti no per svinjah, da sn se zašmirana, v zahvalo zatau pa še mi námrč k mizi ne rečejo. O nehvaliežni svajt! Keri nič ne preženi, vali kar ne betrija, najma svoj živji lieben nič. Ku cajt hitro mi ne. Pau noči je ži. Pač rada bi ži šla ležat, da bi se mi deno kake nómare sánjale, ki bi pr Cinobarci redeče vin prišle. Juh, tau bi bijla sreča!« Ko diekla ud veselja poskouči, blato od punčuha skoz okno na mizo štrkne, kjir je bijla pohana »Nerodna lesica« in nouter pacana »ptujska kroata«! »Če so mrtvi,« zavpijem jaz, »molimo za nje, če pa živi hudobci, bojmo se jih!« Brž pograbil lesico, kroato pa jafn nouter spoukam v škatljico in jo po poušti poušljem košavat Jakci, ki se mi je pa tikau laipjo ferbiegu. Mam pač tau samu eniga prijatla Naudeta njemu jo poušlem, naj jo šoblje coj h klobasam no moušti in naj pauleg moli »verdammter Franzos«, ker je drigo vse v Celji no v Rogateci pozabu. Se vajš, libi Pjeter ke taki znajo. Nič driga ko e l b a k »Dur«, vajš drigo prjet pa kana znajo. Kipo si je v špitali nike črne auglezarje, zatau da bi rad namiesto mene šolmaster grato. Priefingo pa houdina Ročico dielat. Ajlec pa se mi je zneviero, on ima zaj »Našu mauč«. Ku te Ti ke? Plodiš ke »nerodno lesico«? Moja še nič ke doubro ne štieti; mu jo gnao k ptujskem korundiču, da se pred smrtjo no malo pomnoži. — Pozdravla Tebe, libi Pjeter, no te libe nepozablene Pernice, veš Tvoj fretar Franc!

Trbovlje. Pu nakluči mi pride un dan Rdič Prapor u roke. Smejav sm se k sm brau dupis iz Trboul; še bel me je pa jezil, zato k liberajci na delusko kunto kej taga u cajtnge dajo. Kar men neč teb neč se pudpišejo »več delavcev«. Jes vem guspud urednk, de ste vi tud bral tist dupis, ko so ga skuval naš šribar. De boste vedl, kaj je prou za prou resnice na tej skoz in skoz zlagani reč, namenu sm se jes, če prou na znam glih dobr pisat, u reč razložt. Pa me boste že zastupl. Nar paru imajo liberajci našga kausmaistra Zupana u grif. Praujo, de zmeri pu bircausih hud. Murm puvedat, de so se pr tem guspudi deluci u frakih, in mehkm rukam zmotl. Veste guspud urednik u tist kancelij k je hausmajster je tud an šribar k mu mi prauimo ta srou Mike, zato kje z nam prveč prjazn. U Rdičm Prapori je pumuta, tuji »hausmajster Zupan«, namest »šribar Mike«. Ta je use tist, kar se ud Zupana piše. On je pa tud zmožn tega, sej je biu pr suldatih degrediran feldbebl, pr pulcajih je tud pustu, pa na vem kaj mu ni pasal (?!). Pol je pa na cementplatih kamje razbiju; u jam je tud že delu. Zdej je pa za šribarja prleizu. Misl si, de bu zdej use u hop jemu. Kar z roko nej se pud nusam putigne, sej ma douge mustače. Puzdravla pa ta člouk, če prideš h nem u kancelijo kar najlepše. Pr nem si use: tele, krava, vosu, tepc, butl in tako naprej. Tlela bi blo treba tiste ublast, k jo u Prapori na pomoč kličejo. Al smo mi deluci res taka uboga para, de b nas žiher z usem sortm imenam ubdau. Bomo že vidl! Mike le pus puštene ldi pr gmah, pa rej sam sebe ankrat u cajtnjih namali, če ne bomo pa mi tulk fraindljih. Bajdetu, jamskim štajgerju praujo, da je naumn in de h nem deluci hudjo, pa za pjačo dajajo. Guspudi so se ži spet pmtl. Pr Bajdetum sused Brdausi, se pa res use to godi. Tulk cajta pijejo pa pojejo, de pol ukul voglu grunte čiz dajajo. Seveda k je Brdaus liberajce, mure bit pa Bajda tga uržah. Baumkirhnerju praujo, de je haupman ud ta punočnih fajerberkerju. Kuku so vendar ti frakarsk deluci čudn. Če b on na biu, b mogu pa kdo druh bit. Al b mogl pa ulout pr hišah. Nej b rajš tist povedal ud sojga prijatla Kergerja, k je ankrat pred Ružarjevim bercouzom na cest hlače dol putignu pa ldi fotogrefiru. Sej so mu ldi rekl pol de je fotogrefist. Božiču praujo, de se pu kulenih ukul guspudu plaz. Kregu se gotou na bu z nim. Pleskovič, Režun, posebn pa Biduču

Franci, k je ta usoke šole štidiru, tist se šele plazio pu kulenih, pa črez druge šimfajo, sam de sami naprej zlezejo. Putrihu praujo, de je udouc po živ žen. To povem prou na krat. Krajničič ma dva cimra, ainrihtnge pa premal, de bi uba napounu. Zato je pa Krajničička našuhala Putrihuvo ženo, kje mat nena, nej pride dumu, pa ajnrihtngo seboj uzame. In res se je jgdul taku. Jes bi rad vedu, kaj tak člouk k nima neč utrok, nuca dva cimra? Oblast, prid na pomoč, sej te je Rdič Prapor puklicu. Naprau res ankrat urngo pr nas, de na bu use narube. Za dons nej bu dost. Če bote to u cajtnge dal, bom an drukrat še kej pisu. Adijo! Jamsk hajar.

Iz celjske okolice. Vsled vedno naraščajoče produktivne moči je edini cilj današnje produktivne politike, nagrbiti si posvetnih zakladov; a vendar je najvišja produktivna moč živeči človek, njegova duševna in fizična zmožnost. Duh časa pa zahteva, da se produktivna politika s socialno politiko prej ko slej popolnoma vzprijazni. Zavarovanje posestnega stanja posameznika (proti načrtu soc. dem.). Zavarovanje mladine pred telesnim in duševnim propadom. Zavarovati delavca pri delu, zavarovati vsled nelastne krivde v nesrečo pahnjenega starčka, zavarovati družino, katere naloga je, skrbeti za zdrav, čil in moraličen naraščaj. Bodočnost avstrijskih državljanov, ker le silna fizična in duševna sila ljudstva je zajedno moč države in njene armade, in te dve ste porok, opora in zavetje mirnega razvoja in blagostanja doma in na tujem bivajočih avstrijskih podanikov. Tako približno se je izrazil v državnem zboru predstavatelj državne uprave, kot vesten posredovalec za občno blaginjo koristnih zadev, želeč v ravnotežje spraviti interes države z interesi po poslancih zastopanega ljudstva. Da bi se besede gosp. ministrskega predsednika čim prej in gotovo v dejanja izpremenile, to bodi ena skrb naših socialno-političnih poslancev, katerim smo svoje zaupanje poverili. Država pa naj bi ne samo želela, ampak tudi skrbela in pomagala, da vskljuje iz ljudstva zdrav, čil in močan narod, a vprašanje se pojavi, kako pa je po obstoječih razmerah mogoče vzgojiti na duhu in telesu zdrave in silne sinove in hčere, ako so njih očetje in matere primorani noč in dan misliti, skrbeti od zore do mraka z delom se ubijati, da pri skrbu sebi in svojcem vsakdanjega kruha?! Ali še preostaja roditeljem volje, moči in časa, da bi se zadostno pobrigali udi za moralično vzgojo, duševno stanje svojih otrok?! Cerkev in šola nista v stanu, vsaj popolnoma ne, nadomestiti tega, kar starši zamude. Neredkokrat pa je finančna stiska in skrb za obstanek vzrok, da se mož in žena vpricho svojih otrok prepirata, da celo pretepata, torej radi uboštva zaideta v popolen prepad. Otroci takih pomilovanja vrednih roditeljev morajo kakor hitro je le mogoče od doma — služiti kamorkoli, magari v peklo, da bo le denar. (Za drugo se ne zmeni nikdo, prepusti se jih njih lastni usodi in le prepogostoma si mladenič, deklica vsled svoje lahkomišelne vročernosti s prvo zasluženimi krajcarji zasnuje svojo nesrečno prihodnost. Ali je potem čudo, da je toliko neznačajnih ljudi, pijancev, zapravljivcev, pretepačev, potepuhov, prostitutk, toliko konkubinatov in le žal, prepogosto toliko nesrečnih in vsled tega nepotrebnih zakonskih zvez. Nasledek pa je, da so na račun države ječe napolnjene vsled slabe vzgoje z propadlim, pomilovanja vrednim proletarijatom. Ali ni temu kriva deloma tudi država ki noče odstraniti nešteti izkoriščevalnih beznic, nočnega pohajkovanja, nepotrebnih gostiln, kjer se toliko mladine zastrupi z alkoholom, tobakom (vedi Bog, s čem še vse). Krivi so tega državni činitelji in drugi od države podpirani industrijski magnati, ki se nesrečne, nezavedujoče množice iz gotovih izkoriščevalnih razlogov vesele, si roke manejo, češ, ako imamo človeški material reven, ubog, vsled te lastnosti obenem butast, ga je lahko vladati, lahko plačati, ker se ne zavé kaj je dolžen sebi, svojim, Bogu in domovini! Torej, pokaži država kot prva v to poklicana moralična moč, kako se zavaruje pred vsem delavska družina?! Kako se plačuje, zavaruje delavec?! Z svojim dobrim zgledom posveti tudi industrijskim magnatom v celjski okolici, pokaži v ondotni cinkarni, kako se delavstvo dvigne iz gospodarskega prepada! — Čujejo se glasovi v Celjski okolici, čita se celo v nekaterih listih, da celjski vikar g. Gorišek ščuva ondotno delavstvo. Kdor je v položaju sodnijskim potom ali na kakoršen koli način to dejansko dokazati, naj to stori takoj, sicer bomo dotični lis ali osebo, ki bi to trdila, razkrinkali kot

pristnega lažnjivca, oziroma kot strastnega nevednega cepca.

Kočevje. Našim socialnim demokratom mora pa v resnici voda teči v grlo, kajti že cel teden bobnajo za shod, pa še spravijo komaj 25 poslušalcev skupaj. Kar pride, vse je dobro, in vse spravijo, da »vzamejo v svoje strokovno društvo rudarjev«, naj bo »bognar« ali »tišlar« ali komi ali hlapec, čudno le še, da nimajo tudi med cigani, ki se jih klati v Kočevju dovoli, kakega zastopnika. Morda pa so, kdo vé, saj pravijo, da je vse pod njihovo komando. Ob dveh je bila napovedana »verzamlenga«, a ko le nikogar ni bilo, se »verzamlenga ofna« ob polu 4. uri. Potem pa najprej predsedniku vlije sodrug Kocmur v glavo, kako naj »verzamlenga ofnuje« in potem pa čez farje in kršč. socialce. Šusteršič, Povše, Schweizer, to so največji Nemci na Kranjskem. Šusteršič je glasoval za kanone na Dunaju, ker se je bati sovražnikov. Ali je to kršč. ljubezen? Kristus je učil ljubiti svoje sovražnike, klerikalci pa za kanone glasujejo itd. Nek Bolgar ga je nekaj časa poslušal, potem je pa cel čas izpraševal, če je predavatelj pri pravi pameti. Za počt! Na teh shodih se pa res človek prav iz srca nasmeja, če bode kaj večkrat prišel, bodo še poslušalcem trebuh popokali. To zna doseči, drugega ne. Večje nesreče pa ni bilo.

Idrija. Ljudstvo je odgovarjalo dne 14. t. m. na napade v »Slovenca«, »Domoljubu« in v »Naši Moči«, tako je pisal nam znani dopisnik »Slovenskega Naroda«. Da svet spozna, kako ljudstvo je govorilo z demonstracijo pri slavnostih ob blagoslovljenju zastave »Katol. delavske družbe«, omenjamo tukaj: bili so namreč to ljudstvo ta puklasti ficežupan, ta čotasti realčan, ta falirani študent, ta neumni Hipe, šest izključenih realčanov in dvajset sokolsko-demokratskih, z geružem napitih barab, moža ni bilo niti enega, ako smo pa le mogoče kakega moža tukaj izpustili, naj ga pa imenuje »Slovenski Narod« z imenom. To so pa »Narodovem« dopisniku ljudstvo, po našem pa izmečki ljudstva, kateri pa niso res govorili, ampak rjuli kakor osel, kadar crka.

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

**Najcenejše
dežnike in solnčnike**
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škoŕijo št. 19, — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

**Ustanov-
ljeno leta
1862.**

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
**zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov**
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par
**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**
Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

**novosti v
konfekciji za dame.**

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)
Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO-AMERICANA

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, pe ceni in
za neslivo potovati naj se obrnejo
Simon Kmetek
v Ljubljani, Kolodvorske ulice 20.
Šahovska potovanja daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

**Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene**